

Arkivnr: 2017/14241-1
Saksbehandlar: Kathrin Jakobsen

Saksframlegg

Saksgang

Utval	Saknr.	Møtedato
Fylkesutvalet		24.08.2017

Korleis oppretthalde regional konkurransekraft? Søknad til INTERREG Nordsjøprogrammet

Samandrag

Tunge endringsdrivarar som globalisering, demografiske endringar, digitalisering og det grønne skiftet saman med krisa i olje- og gassnæringa, gjer at næringslivet i Hordaland må omstille seg og finne nye næringar og nye marknader for å kunne oppretthalde konkurransekrafta. Ein av dei viktigaste føresetnadene for å lukkast med dette er at bedriftene har den kompetansen som trengs i framtida. Dei blå næringane/energinnæringane er spesielt viktige for Hordaland, men også i mange andre regionar langs dei store sjøbassenga. Her går utviklinga fort og det er difor viktig å kunne identifisere på kva område Hordaland har størst vekstpotensiale, gjerne i kryssinga mellom ulike næringar, og syte for å tilføre og utvikle kompetanse slik at bedriftene kan handtere framtidige utfordringar. Her har fylkeskommunen både som samfunnsutviklar og skuleeigar ein viktig rolle.

Med utgangspunkt i Regional plan for kompetanse og arbeidskraft (skal leggjast fram for vedtak i FT oktober 2017) og ein analyse av næringstrukturen i Hordaland for å avdekke framtidig vekstpotensiale (skal leggjast fram sommaren 2018), ønskjer fylkesrådmannen å etablere eit prosjekt som skal bidra til å løyse desse utfordringane. Dette er eit tema som er høgt oppe på agendaen i EU. Mange europeiske regionar har allereie samla erfaringar på dette området. Vi trur difor at vi kan oppnå best resultat gjennom internasjonalt samarbeid og ønskjer å søkje om prosjektmidlar frå INTERREG Nordsjøprogrammet saman med andre europeiske partnarar, til prosjektet «Right skills for the right future» (RIGHT).

Søknadsprosesessen i Nordsjøprogrammet foregår i to fasar. Søknaden i første fase skal gjere greie for prosjektideen, partnerskapen og eit førebels budsjett. Frist er 28. august 2017. Søknaden i andre fase, som er selve hovudsøknaden, skal beskrive arbeidspakkane i prosjektet og kva aktivitetar og tiltak som skal gjennomførast. Frist er 3. mars 2018. Saka blir lagt fram for fylkesutvalet for å få tilslutning til å sende inn søknad i fase 1 og til å arbeide vidare med å utvikle prosjektet.

Forslag til vedtak

1. Fylkesutvalet vedtek at fylkesrådmannen kan arbeide vidare med å utvikle prosjektet «Right skills for the right future» (RIGHT)
2. Første prosjektskisse kan sendast inn til Nordsjøprogrammet innan fristen 28. august 2017
3. Fylkesutvalet ber om å få framlagt endeleg prosjektsøknad innan mars 2018

Rune Haugsdal
fylkesrådmann

Bård Sandal
fylkesdirektør regional utvikling

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har derfor inga underskrift.

Fylkesrådmannen, 10.08.2017

1. Bakgrunn for prosjektet

Regional konkurransekraft – avgjerande for framtidig velferd

Hordaland står, i likskap med andre regionar i Noreg og i heile den industrielle verda, ovanfor store endringar i arbeidsmarknad og næringsstruktur. Tunge endringsdrivarar som globalisering, demografiske endringar, digitalisering og det grønne skiftet byr på nye mulegheiter, men krev samstundes omstilling i tenking, åtferd og ikkje minst kompetanse. Dette er blitt ytterlegare aktualisert gjennom nedgangen i olje- og gassektoren som har ramma Vestlandet spesielt.

Det avgjerande spørsmålet er korleis Hordaland kan oppretthalde og aller helst auke den regionale konkurransekrafta. I dagens situasjon kan ein region sin konkurransekraft oversetjast til «bedriftene i regionen sin evne til å erstatte utføringen i olje- og gassinntektene, evnen til å beholde kompetansen i regionen gjennom at andre næringer absorberer ledig kapasitet, evne til omstilling og til å finne nye markeder». (Menon Business Economics, november 2015)

For å oppretthalde konkurransekrafta i den globale marknaden må Hordaland fylkeskommune gjennom si samfunnsutviklarrolle, ta styring gjennom langsiktig planlegging og strategiske tiltak. Hordaland fylkeskommune har tatt initiativ til å ruste regionen for å møte desse utfordringane ved å utarbeide ein regional plan for kompetanse og arbeidskraft og ein smart spesialiseringsanalyse for å avdekke kor vekstpotensialet i Hordaland ligg.

Regional plan for kompetanse og arbeidskraft: Korleis fyller arbeidslivets behov for kompetanse?

Eit av dei viktigaste områda det offentlege kan støtte og utvikle det regionale næringslivet på, er gjennom tilførsel og utvikling av framtidretta kompetanse. Hordaland fylkeskommune (HFK) har i samarbeid med andre regionale aktørar utarbeidd eit framlegg til regional plan for kompetanse og arbeidskraft, som vil bli lagt fram for godkjenning på Fylkestinget i oktober. Målet med planen er å sikre ein betre balanse mellom tilbod og etterspurnad etter kompetanse og arbeidskraft i den regionale arbeidsmarknaden. Nokre av utfordringane som blir peika på er korleis vi skal kunne identifisere framtidens kompetansebehov og korleis vi skal utvikle og dimensjonere utdanningane slik at dei er i tråd med arbeidslivets behov.

Smart spesialisering – analyse for Hordaland: Kor ligg vekstpotensialet i Hordaland?

HFK vil i tillegg få gjennomført ein regional innovasjonsanalyse med «smart spesialisering» som metodikk. Formålet med ein slik analyse er å identifisere og forsterke regionens innovasjonsevne med utgangspunkt i eksisterande styrker og fortrinn. Utfordringane ligg i å identifisere relasjonar mellom sterke næringer, nye relaterte områder og forskingsmiljø og avdekke kor veksten kan kome i framtida. Resultata frå analysen vil utgjere eit viktig kunnskapsgrunnlag for prioriteringar og verkemiddelbruk, og ikkje minst for å kunne byggje opp kompetanse på dei områda som blir avdekka i analysen.

Analysen vil bli gjennomført av Mohn-senteret ved Høgskolen på Vestlandet og IRIS og skal vere ferdig sommaren 2018. Tilsvarende analysar vil bli gjennomført for Sogn og Fjordane og Rogaland. Næringsklynger og andre regionale aktørar vil bli involvert i arbeidet.

Forut for EU programperioden 2014 – 2020 blei det innført eit krav om at alle medlemsregionane måtte utarbeide ein smart spesialiseringsstrategi for å kunne ta i mot midlar frå dei regionale fonda i EU (ESIF). Europeiske regionar har difor opparbeidd erfaringar med denne typen strategiar over ein lengre periode. Næringslivet vårt er eksportretta med Europa som ein viktig marknad. Ved å gjere tilsvarende analysar som dei andre europeiske regionane, vil vi kunne få eit betre utgangspunkt for å samarbeide med andre regionar og posisjonere oss i den europeiske marknaden.

Internasjonalt samarbeidsprosjekt for å løyse felles utfordringar – leia av Hordaland fylkeskommune

For at Hordaland skal kunne oppretthalde og videreutvikle si konkurransekraft ønskjer vi å etablere eit prosjekt som skal undersøkje skjæringspunktet mellom funn i smart spesialiseringsanalysen og den

regionale kompetanseplanen. Dei blå næringane og energinæringane er svært viktige for Hordaland i dag, der vi og er verdslende på einskilde område. Vi ønskjer difor å ta utgangspunkt i desse næringane, relaterte vekstområde og identifisere behov for framtidig kompetanse. Arbeidet vil soleis støtte opp under eksisterande næringar, men også teste ut tiltak retta mot veksande og nye næringar som er beslekta med desse.

Vi legg med dette fram ei skisse til eit europeisk samarbeidsprosjekt for å få tilslutning til å jobbe vidare med denne prosjektideen saman med regionale og europeiske partnerar. Hordaland fylkeskommune vil vere prosjektleiar.

Vi meiner at eit internasjonalt prosjekt vil gje ein tilleggsverdi ved at problemstillingane setjast inn i ein større kontekst. Eit internasjonalt perspektiv gjev arbeidet ei breidde som det elles ikkje hadde fått. Næringslivet vårt er eksportretta og Storbritannia, Tyskland og Nederland er våre største marknader. Eit samarbeid med desse landa er difor naturleg.

Smart spesialisering blir mest sannsynleg like viktig som satsing under den nye EU-planperioden frå 2020. Mange europeiske regionar held no på å justere sine analysar. Dermed er dette eit tidsriktig arbeid i samarbeid med europeiske partnerar.

Vi ønskjer difor å samarbeide med europeiske regionar for å finne gode løysingar på felles utfordringar. Interreg er EU sitt program for regionalt samarbeid, og Nordsjøprogrammet som er eit av underprogramma, er spesielt eigna til dette arbeidet. Nordsjøprogrammet omfattar utvalde regionar i 7 land med kystlinje mot Nordsjøen. I Nordsjøprogrammet kan Hordaland samarbeide med andre regionar med felles historie og som langt på veg er i same situasjon både i høve til økonomi, kultur, kompetanse, og som difor gir eit godt utgangspunkt for eit effektivt og målretta samarbeid. Dei blå næringane og energinæringane er viktige for alle desse regionane. Hordaland har gode moglegheiter for å få tildelt midlar dersom vi klarer å utvikle eit prosjekt som møter utfordringane regionalt og som støttar opp under EU sine mål.

2. Kva er gjort og kva må gjerast?

Nordsjøprogrammet har ein tostegs søknadsprosess. Søknad i fase 1 skisserer prosjektideen, partnerskapet og eit førebels budsjett. Godkjente prosjekt under fase 1 får ein invitasjon frå styringskomiteen til å søkje under fase 2. Fyrste søknadsrunden utløyser difor ikkje pengestønad men gjev ei kvalifisering til å søkje hovudprosjektmidlar. Godkjente hovudprosjekt kan søkje inntil € 20 000 i stønad til å dekke påførte kostnader under prosjektutviklingsfasen.

AKTIVITET	FRIST	Hordaland fylkeskommune har i samarbeid
Søknadsfrist fase 1 - «Prosjektskisse»	28. august 2017	
Avgjersle fase 1 – Prosjektskisse	November 2017	
Søknadsfrist fase 2 - «Hovudsøknad»	3. mars 2018	
Avgjersle fase 2 - Hovudsøknad	Juni 2018	
Eventuelt oppstart prosjekt	ca. oktober 2018	

d med aktuelle europeiske partnerar utarbeidd ei prosjektskisse som skal sendast inn til sekretariatet i Nordsjøprogrammet innan 28. august 2017. Før fylkesrådmannen sender søknaden ønskjer vi å få avklart om fylkesutvalet støttar opp om eit slikt prosjekt. Dersom fylkesutvalet gjer slikt vedtak og søknaden blir godkjent av styringskomiteen i Nordsjøprogrammet, vil arbeidet med å vidareutvikle prosjektet og utarbeide hovudsøknaden starte opp i november 2017, med sikte på innsending innan 3. mars 2018. Hovudsøknaden vil bli lagt fram for fylkesutvalet i forkant.

Nedanfor vil vi gje ein kort presentasjon av prosjektskissa (fase 1) og mogleg innhald i hovudsøknaden (fase 2).

FASE 1: PROSJEKTSKISSE – frist 28. august 2017

Ein viktig føresetnad for prosjektutvikling i Nordsjøprogrammet er medverknad og felles utvikling frå heile partnarskapet. Det er no på plass partnarar frå Nederland, Skottland, Tyskland, Belgia og Danmark (sjå vedlegg). Det arbeidast og med å få inn ein svensk region. Ein har sett spesielt etter partnarar med erfaring og liknande profil som oss og som ønskjer å setje planverk og verkemiddelbruk i fokus. Hordaland fylkeskommune har vore pådrivar i prosessen og utforma prosjektskissa i samarbeid med desse partnarane.

I prosjektskissa er det identifisert følgjande *utfordringar* som er felles for alle partnarane:

Utfordring 1: Meir kunnskap om det langsiktige vekstpotensialet i Nordsjøregionen og sikre at innovasjonskapasiteten blir utvikla i samsvar med dette.

- Bygge på eksisterande smart spesialiserings-strategiar og tilhøyrande metodikk
- Avdekke nye vekstområde ved å bruke kunnskapen om nye næringer og kryssing av sektorar i en transnasjonal sammenheng

Utfordring 2: Kompetansegap som barriere for innovasjon og vekst i dei blå næringane og energinæringane.

Prosjektet skal:

- Avdekke kompetansegap som er barrierar for vekst i næringane
- Utvikle og teste ordningar som kan bygge bro over kompetansegapet i SMB, skoler og universitet
- Arbeide opp mot offentlig sektor og utdanningssektoren for å utvikle ein fleksibel politikk for et mer tilpasningsdyktig utdanningssystem

Overordna mål:

Oppretthalde den regionale konkurransekrafta og styrke kapasiteten til innovasjonsstøtte i regionen ved å sikre tilgang til en sterk og tilpasningsdyktig arbeidsstyrke med nødvendig kompetanse for å byggje opp under framtidig vekst

Hovudmål

Tittel	Beskrivelse
1. Identifisere innovasjonsmoglegheiter	Utvikle metode for å undersøke smart spesialiserings-strategiane i dei blå næringane/energinæringane for å avdekke innovasjons- og vekstpotensiale. Kvar partnarregion vil definer kva næringer dei vil fokusere på.
2. Avdekke kompetansegap	Identifisere kompetansegap i dei blå næringane/energinæringane som skaper barrierar for innovasjon og vekst i kvar partnarregion.
3. Fylle kompetansegap	Bygge på eksisterande kunnskap for å sikre ein fleksibel, framtidsretta arbeidskraft ved å sette i verk konkrete mål i opplæring eller vidareutdanning. Utvikle og teste nye utdannings- og opplæringsprogram i skole eller i SMB, og lage forretningsmodellar som kan fylle spesifiserte kompetansegap i partnarregionane.
4. Auke kapasiteten til innovasjonsstøtte i regionen	Byggje på erfaringar frå prosjektaktivitetane for å sikre ein dynamisk balanse mellom utdanningspolitikken og framtidige behov i dei blå næringane/energinæringane.

Resultatindikatorar:

1. Tal område der ein har identifisert og adressert kompetansegap
2. Tal SMB-er med økt innovasjonskapasitet som resultat av deltaking i prosjektaktivitetar
3. Endringar i eksisterande politikk for å utvikle eit meir tilpassningsdyktig utdanningssystem i dei regionale partnerskapa

FASE 2: VIDARE PROSJEKTUTVIKLING – HOVUDSØKNAD – frist mars 2018

I denne fasen vil vi tydeliggjere kva konkrete problemstillingar vi vil løfte inn i prosjektet frå Hordaland si side og kva arbeidspakkar Hordaland skal ta ansvar for. Arbeidspakkane skal vere konkret og praktisk orientert. Her vil det vere rom for å prøve ut tiltak som sikrar ein fleksibel og framtidretta arbeidskraft i Hordaland og arbeidsmetodar for partnerskapsarbeid og medverknad.

Typiske aktivitetar inkluderer møter og seminarar, kompetanseheving, kartlegging og analysearbeid, deling av erfaringar og testing av metodar og reiskap. Konkrete tiltak frå handlingsplanen til Regional plan for kompetanse og arbeidskraft kan også gjennomførast i prosjektet, til dømes:

- Utvikle ordningar for å identifisere og operasjonalisere kompetansebehov i arbeidslivet som grunnlag for å utvikle konkrete etter- og vidareutdanningstilbod og nye utdanningar
- Leggje til rette for at entreprenørskap, innovasjon og ferdigheiter for framtidens arbeidsliv får større fokus i heile utdanningsløpet
- Etablere eit prosjekt for å kartlegge kompetansebehovet i arbeidslivet knytt til digitalisering
- Framskaffe meir forskning om korleis ny teknologi og endringsprosessar påverkar kompetansebehovet regionalt i ein case-study med ein eller fleire kommuner.

I dette arbeidet vil vi syte for å involvere næringsliv i hovudsak gjennom eit samarbeid med klyngene men også med ein kommune eller fleire kommunar. Andre næringslivsaktørar må og vurderast. Vi skal og vurdere korleis vi kan involvere utdanningsinstitusjonane og forskingsmiljø.

Kva kommunar som eventuelt skal delta, må avklarast i denne fasen. To kommunar i Norhordland, Lindås og Meland, har vist interesse per i dag. Dei ser prosjektet som ein hjelp i deira arbeid med å tilretteleggje for og vidareutvikle næringslivet i Nordhordland og syte for at næringslivet har tilgang til naudsynt kompetanse. Her vil det vere viktig å kople på vidaregåande skular i regionen, i tillegg til høgskole og universitet.

I lys av den pågåande regionreforma har vi og vurdert muleg deltaking frå Sogn og Fjordane i dette prosjektet. I fyrste omgang har vi konkludert at vi ønskjer å gjennomføre prosjektet basert på utfordringane i dei blå næringane/energinnæringane i Hordaland og involvere aktørar frå Hordaland. Vi trur at desse utfordringane er mykje dei same i Sogn og Fjordane og at dei difor og vil ha nytte av prosjektresultata og at dei kan vere eit springbrett for nye aktivitetar på dette feltet.

3. Forankring

Prosjektet er forankra i Hordaland gjennom Regional planstrategi for Hordaland 2012-2020, Regional plan for kompetanse og arbeidskraft, Regional forskingsstrategi Hordaland 2015-2019, Handlingsplan for nærings- og samfunnsutvikling i Hordland 2017 og Internasjonal strategi 2013-2106 (gjelande).

Prosjektet er forankra på Europeisk nivå gjennom "[A New Skills Agenda for Europe](#)" publisert 10. juni 2016. Det finnst fleire EU politikk-område og strategiar som er relevante for prosjektet og som prosjektpartnerar kan saman identifisere for ei god forankring på dette nivået.

Prosjektideen er forankra i Nordsjøprogrammet under objektiv 1.2:

“Enhance regional innovation support capacity to increase long-term innovation levels and support smart specialisation strategies”

Seksjon for forskning, internasjonalisering og analyse står for prosjektutvikling i samarbeid med næringsseksjon og Opplæringsavdelinga.

4. Budsjett og ressursar

Prosjektstøtte under Interreg er på 50%. Det vil seie at prosjektet vil krev ein eigeninnsats på 50%. Organisasjonar kan bidra med friske pengar, andre prosjektmidlar eller verkemidlar og tilsette sine timar som eigeninnsats. Det er vanleg med ei blanding av desse. Det er vanleg med eit 3-årig prosjekt.

Arbeid som prosjektleiar har klare fordelar i slike prosjekt gjennom større påverknadskraft i høve til innhald og framdrift. Hordaland har mykje erfaring og kompetanse frå rollen i tidlegare Interreg prosjekt og har eit godt renommé i Nordsjøområdet ¹.

Budsjett i Interreg prosjekt er forholdsvis enkle og har noen få postar. Erfaringar frå tidlegare prosjekt viser at det er naudsynt at det blir sett av tilstrekkelege ressursar og kompetanse til arbeidet frå prosjektstart. Basert på tidlegare erfaring, til dømes prosjektleiing i Clean North Sea Shipping, har vi rekna at eit slikt prosjekt vil krev 1,7% årsverk. Rollen som Lead Beneficiary vil krev ein 100% stilling som prosjektleia. Anna støtte frå fagpersonar og administrativt stønad er også naudsynt.

- a) Kr. 800 000 pr. årsverk i tre år x 1,7% = kr. 4 080 000 i prosjektperioden (staff costs)
- b) Faste kostnader til kontorplass (straum, telefon osv.) er satt fast til 15% av staff costs (office and administration) = kr. 612 000
- c) Reisekostnader - 2 personer reiser 8 gonger i året i 3 år @ kr. 8000/reise = kr. 384 000
- d) Analyse eller rapporter / forskning (bestillingar til eksterne leverandører) = kr. 500 000 (external expertise)
- e) SUM kostander over heile prosjektperioden = NOK 5 576 000
(50% som Interreg stønad) reelle kostnader = NOK 2 788 000

I følge forslag til budsjettsskissa vil prosjektet krev med-finansiering av NOK 929 000 pr. år i 3 år. Til samanlikning var budsjett for Clean North Sea Shipping i 2013 satt til NOK 2.5 millionar som krevd eigeninnsats frå Hordaland fylkeskommune på NOK 1.25 millionar.

Med prosjektstart i oktober 2018 vil dei fleste kostander kjem i 2019, 2020 og 2021 med noen oppstartingskostander i 2018 (kick-off møte og arbeidstimar).

Forslag til finansieringsmodell kvart år i 2019, 2020 og 2021:

- 1) NOK 400 000/året frå Handlingsprogram for nærings- og samfunnsutvikling i Hordaland – B: Tilrettelegging for næringsutvikling, B-2 Relevant kompetanse
- 2) NOK 280 000 - 70% stilling som eigeninnsats frå Regionalavdelinga og Opplæringsavdelinga (35% kvar)
- 3) NOK 249 000 – prioritet innanfor budsjettramma til Regionalavdelinga. Her kan det og i dialog med regionale partnarar og FoU-institusjonar søkast delfinansiering frå desse.

SUM NOK 929 000 per år

---

¹ AUD-rapport nr 06-15 «Interreg-evaluering – Evaluering av Hordaland fylkeskommune si deltaking i Interreg-prosjekt 2007-2013